

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Серія «За крок до планування»

Орієнтири - 2021

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ БІБЛІОТЕК

Випуск 2

Маріуполь, 2020

УДК 023-047.74(072)

О-68

О-68 Орієнтири-2021 : методичні матеріали до планування роботи бібліотек [Текст]
уклад. Л. В. Козінченко ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. О. П. Гуляєва ; відповід. за
випуск Ю. С. Василенко; Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для
дітей», Маріуполь, 2020. – Вип. 2. –37с. – (Серія : За крок до планування).

**Видання містить методичні рекомендації щодо створення плану
бібліотеки на 2021 рік.
Для бібліотечних фахівців.**

*Пам'ятайте, що кожна хвилинка,
витрачена на планування,
економить десять хвилин вашої праці
Брайан Трейсі.*

Відділ науково-методичної роботи та бібліотечного маркетингу Комунального закладу культури «Донецька обласна бібліотека для дітей» підготував методичні рекомендації на допомогу у підготовці плану заходів бібліотеки на 2021 рік. Головне завдання даних рекомендацій - сприяння у складанні методично грамотного плану роботи, який відображає пріоритетні напрямки діяльності та інноваційні заходи, що забезпечують якісне бібліотечне обслуговування користувачів.

При плануванні заходів за Державними, народними, професійними, громадськими святами та літературними датами рекомендуємо використовувати:

- «Календар знаменних і пам'ятних дат», підготовлений спеціалістами Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (<https://bit.ly/33QvWwD>);
- «Калейдоскоп знаменних дат на 2021 рік», підготовлений спеціалістами Державна бібліотека України для юнацтва;
(https://docs.google.com/file/d/1tpzy782SOCyxosp_fvgTvqV0o9ym4iF/view);
- «Календарі на 2021 рік» на веб-сайті «Ділова Мова» (<https://bit.ly/33MyivH>);
- «Пам'ятні літературні дати 2021 року», підготовлений спеціалістами Національної бібліотеки України для дітей (<http://www.chl.kiev.ua/mbm/Book/View/519#page/1/mode/2up>);
- «Календар знаменних та пам'ятних дат у 2021 році», підготовлений спеціалістами публічної бібліотека ім. Лесі Українки для дорослих м. Києва;
(<http://lucl.kiev.ua/index.php/pro-biblioteku-4/pro-biblioteku-51>);

«Події. Дати. Імена : календар знаменних і пам'ятних дат на 2021 рік», «Славетний книжчин ювілей: книги-ювіляри - 2021»), підготовлений спеціалістами Донецької обласної бібліотеки для дітей, на сайті ДОБД (<https://bibliokids-mrpl.com.ua/uk/>), у розділах «Кейс бібліотечних порад», «Календар знаменних дат».

Основною складовою роботи бібліотеки залишається краєзнавча робота, яка повинна відображати основні питання у історичному, народознавчому, літературному, мистецькому, природничому, географічному, напрямку. Тому, при складанні річного плану радимо використовувати основні події року. Зверніть увагу на краєзнавчі дати та факти, серед яких ювілейні дати з часу перших згадок про населені пункти Донецької області (**«Донеччина: історія та сьогодення : краєзнавчий календар знаменних і пам'ятних дат на 2021 рік», міський хронограф «Маріуполь на вітрилах часу - 2021»**). Календарі по Донеччині та Маріуполі мають текстові доповнення. Докладніше подивитися Календарі знаменних і пам'ятних дат на 2021 рік та іншу видавничу продукцію ДОБД можна на сайті [Донецька обласна бібліотека для дітей](#) у розділах «Кейс бібліотечних порад», «Методичні рекомендації», «Календар знаменних дат».

ПРИ ПЛАНУВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕЧНОЇ УСТАНОВИ РЕКОМЕНДУЄМО ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА НОВІ ВИДАННЯ:

- **«Зведений словник термінів з інформаційної, бібліотечної та архівної справи»** видавництва ОЛДІ+ <https://oldiplus.ua/bibliotechnoe-delo/zvedenyj-slovyk-terminiv-z-informacijnoyi-bibliotechnoyi-ta-arhivnoyi-spravy/>. У словнику подано витлумачення та роз'яснення найуживаніших категорій та термінів, що використовуються у сучасному документознавстві. У словнику розкрито значення важливих термінів, що охоплюють традиційні поняття та сучасний стан інформаційної, бібліотечної та архівної справи.
- **Довідник «Сучасна публічна бібліотека від А до Я»**, який підготовлено фахівцями Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. Цей довідник - перше в Україні видання, що містить систематизовану інформацію про організацію роботи публічної бібліотеки, зокрема в об'єднаній територіальній громаді (ОТГ). Довідник представлено в Електронній бібліотеці «Культура України» на офіційному сайті НБУ ім. Ярослава Мудрого. Режим доступу: <http://elib.nplu.org/index.html>
- **Практичний посібник «Чотири простори бібліотеки: модель діяльності»**, який підготовлено авторами-укладачами: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко. У виданні представлено модель бібліотеки, що поєднує чотири простори: навчання, натхнення, зустрічей та подій, адаптовану експертами для застосування у публічних бібліотеках України. Загальну концепцію кожного простору доповнюють дизайнерські рішення, ідеї щодо змістовного наповнення, приклади бібліотечних послуг та сервісів. Цей практичний посібник допоможе бібліотекарям та керівникам ОТГ розбудовувати сучасну бібліотеку своєї громади. Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/news/12813?fbclid=IwAR1P5hbpZStMEsSEvRBnbE5CLYFhQcAk_gLChyHPuS885UXRqXN_DwR4d3w
- **Брошура «Книжкові клуби»**, яку представили фахівці [Український інститут книги](#). Поява сотень книжкових клубів по всій країні на базі центрів надання культурних послуг, бібліотек, книгарень і шкіл – одна із стратегічних цілей **Інституту до 2023-го року**. У брошурі «Книжкові клуби» презентовано новий дієвий формат промоції читання. Розміщено інформацію про успішні кейси книжкових клубів з цілого світу. У нагоді може стати також досвід публічних бібліотек з різних куточків нашої країни, якими поділилася Українська бібліотечна асоціація. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1LsPjMEFGGeVDNLEBT2F7j6-uAFOZ_ecgO/view
- **Каталог українських ілюстраторів**. Український інститут книги підготував англomовний каталог ілюстраторів Illustrators from Ukraine. До каталогу увійшла ознайомча інформація про таких українських ілюстраторів та ілюстраторок: Студія Аграфка, Анастасія Стефурак, Анна Сарвіра, Грася Олійко, Ілля Угнівенко, Інна Черняк, Юлія Піліпчатіна, Юлія Тверітіна, Анна Іваненко, Катерина Сад, Христина Лукашук, Марія Рубан, Марися Рудська, Маша Фоя, Надія Кушнір, Оксана Була, Олена Старанчук, Ольга Музиченко, Мар'яна Прохасько, Поліна Дорошенко, Вероніка Котик, Віолетта Борігард, Євгенія Гайдамака. Занурюйтеся в безліч яскравих, творчих, вишуканих ілюстрацій. Радьте іноземцям чудових українських ілюстраторів. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1OoRhPgHfi-H0SIIvG6Km3j1kTh0Pa93D/view>

- Дослідження «Читання в контексті медіаспоживання: Вплив карантину на читацьку поведінку українців». В ході SML дослідження, проведеного на замовлення Українського інституту книги з 1 січня по 31 липня 2020 року, було виявлено вплив карантину на поведінку читачів - користувачів соцмереж; визначено портрети споживачів книжкового контенту і створено типологію читачів; досліджено популярні типи книжкового контенту, а також визначено 20 найкращих сучасних українських авторів та книжок за кількістю згадувань в мережах.
- Повне дослідження — [за посиланням](#).
- Текст у форматі docs — [за посиланням](#).

ПРИСТУПАЮЧИ ДО ПЛАНУВАННЯ НА 2021 РІК ПРОПОНУЄМО ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА НАЙБІЛЬШ АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ БІБЛІОТЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основні напрямки та завдання діяльності публічних бібліотек:

- організація роботи бібліотеки як інформаційного, освітнього та культурного центру, який оперативно реагує на зовнішні зміни;
- забезпечення доступності, оперативності та комфортності отримання інформації користувачами бібліотеки, у тому числі, особами з інвалідністю;
- здійснення всебічного розкриття інформаційних ресурсів бібліотеки з використанням різних форм індивідуальної і масової роботи;
- формування інформаційної культури і культури читання користувачів;
- сприяння в процесі роботи систематичній освіті та самоосвіті на всіх рівнях;
- забезпечення можливостей для неформальної освіти та всебічного творчого розвитку особистості;
- вивчення досвіду роботи інших бібліотек з метою впровадження в практику роботи інноваційних форм обслуговування користувачів та бібліотечних послуг;
- популяризація бібліотеки (налагодження зв'язків з партнерами, спонсорами, меценатами, проведення презентацій, культурно-просвітницьких заходів);
- проведення соціологічних досліджень з метою виявлення інтересів і потреб користувачів, а також отримання оцінки якості надаваних бібліотечних послуг.

Пріоритетні напрямки роботи бібліотек обґрунтовано у:

- Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>
- Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» від 23 березня 2016 р. № 219-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#n8>
- Довгостроковій стратегії розвитку української культури – стратегії реформ від 1 лютого 2016 р. № 119-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80>
- Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки від 05.08.2020 р. № 695-2020-п. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>

Продовжують діяти національні стратегії:

- Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року (Указ Президента України № 501/2015 від 25.08.2015). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015#n15>
- Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація» (Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#n14>
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року від 25.06.2013 р. № 344/2013. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>

Незмінною залишається одна із найважливіших функцій бібліотеки - **інформаційна**, змістом якої є поширення знань. Перед тим як приступити до розробки плану роботи бібліотеки на 2021 рік, міжнародні організації та представники державної влади визначають основні орієнтири та важливі питання, яким цього року планується присвятити особливу увагу через їх важливість та актуальність.

ДЕСЯТИЛІТТЯ, ПРОГОЛОШЕНІ ООН:

- 2013-2022 рр. – Міжнародне десятиліття зближення культур
- 2014-2024 рр. – Десятиліття стійкої енергетики для всіх
- 2015-2024 рр. – Міжнародне десятиліття осіб африканського походження
- 2016-2025 рр. – Десятиліття дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування
- 2018-2027 рр. – Третє десятиліття Організації Об'єднаних Націй по боротьбі з бідністю
- 2018-2028 рр. – Міжнародне десятиліття дій «Вода для сталого розвитку»
- 2019-2028 рр. – Десятиліття миру в пам'ять про Нельсона Манделу
- 2019-2028 рр. – Десятиліття сімейних фермерських господарств
- 2021-2030 рр. – Десятиліття науки про океан в інтересах стійкого розвитку
- 2021-2030 рр. – Десятиліття по відновленню екосистем

ООН ОГОЛОСИЛА 2021 РІК:

- Міжнародним роком миру і довіри
- Міжнародним роком овочів і фруктів
- Міжнародним роком творчої економіки для сталого розвитку

ЮНЕСКО ОГОЛОСИЛА:

- Місто Тбілісі (Грузія) – Всесвітньою столицею книги 2021 року

МІЖНАРОДНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ ОГОЛОСИВ:

- про перенесення літніх Олімпійських ігор в Токіо з 2020 року на 2021 рік у зв'язку з пандемією коронавірусу

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ ОГОЛОСИЛА:

- Місто Лахті (Фінляндія) – «зеленою» столицею Європи

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ОГОЛОСИВ:

- Місто Тімішоара (Румунія) та місто Новий Сад (Сербія) – культурними столицями Європи

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПОСТАНОВИЛА:

- відзначити 150-річчя з дня народження Василя Стефаника (Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 150-річчя з дня народження Василя Стефаника» № 732-IX від 18.06.2020 р.);
- відзначити 150-річчя з дня народження Лесі Українки (Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки» № 2286-VIII від 08.02.2018 р.).

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

- «Про затвердження плану заходів з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років та вшанування пам'яті її учасників на період до 2021 року» (№ 777-р від 26.10.2016 р.);
- «Про підготовку та відзначення у 2021 році 100-річчя заснування Національної академії внутрішніх справ» (№ 605-р від 14.08.2019 р.);
- «Про схвалення Стратегії забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдине здоров'я» на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації» (№ 1416-р від 27.11.2019 р.).

ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ ОГОЛОШЕНО:

2018-2028 рр. – Десятиліттям української мови (Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України» № 156/2018 від 31.05.2018 р.);

2020/2021 навчальний рік – Роком математичної освіти в Україні (Указ Президента України «Про оголошення 2020/2021 навчального року Роком математичної освіти в Україні» № 31/2020 від 30.01.2020 р.).

17 ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ (ЦСР):

ЯКІ ОРІЄНТИРИ ВИЗНАЧЕНІ ТА ЯК БІБЛІОТЕКИ СПРИЯЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ КОЖНОЇ ІЗ ЦІЛЕЙ

Орієнтир діяльності бібліотек - [УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №722/2019 Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року](#). Цілі сталого розвитку (ЦСР), яких на сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань. Перелік ЦСР був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН в кінці вересня 2015 року.

Дороговказом для розвитку бібліотек щодо сприяння реалізації Порядку денного ООН до 2030 року можна вважати статтю Валентини Пашкової, віцепрезидента Української бібліотечної асоціації, координатора американських центрів Посольства США в Україні, міжнародного тренера ІФЛА. (Див. джерело: Пашкова, Валентина. Бібліотеки і реалізація Порядку денного ООН до 2030 р. [Текст] / В. Пашкова // Бібл. планета. – 2017. – № 1. – С. 6 – 10).

Як бібліотеки сприяють реалізації кожної із Цілей:

ЦСР 1. Подолання бідності в усіх її формах та усюди. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі шляхом надання:

- Доступу до інформації та ресурсів, що уможливають покращення людиною свого життя;
- Можливостей оволодіння новими навичками, потрібними для освіти та працевлаштування;
- Інформації уряду, громадянському суспільству, бізнесу для прийняття рішень щодо боротьби з бідністю.

ЦСР 2. Досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства, подолання голоду. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі шляхом:

- Підтримання досліджень у сільському господарстві, надання даних про більш продуктивні та сталі рослини;
- Надання доступу фермерам до онлайн-ресурсів, зокрема, щодо цін на місцевих ринках, прогнозу погоди, інформації про нове обладнання.

ЦСР 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю всіх у будь-якому віці. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі шляхом надання:

- Даних досліджень у медичних бібліотеках і бібліотеках лікарень для освіти та покращення медичної практики тих, хто зайнятий у сфері охорони здоров'я;
- Публічного доступу до інформації про здоров'я і здоровий спосіб життя, допомагаючи людям залишатися здоровими.

[Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України»](#), [Благодійний фонд «Бібліотечна країна»](#) та [Українська бібліотечна асоціація](#) уклали Меморандум про співпрацю щодо **промоції здорового способу життя та свідомого ставлення до здоров'я** через бібліотечну мережу України (12.08.2020).

Що може запропонувати бібліотека у цьому напрямку? Це може бути: **висвітлення** профілактики захворювання на **коронавірус** та дотримання санітарно-гігієнічних вимог, **інформування** щодо наслідків гіподинамії та надмірної ваги; **популяризація** медіа-ресурсів для **танцювальних занять, онлайн консультації** сімейних лікарів; **мережеві акції, челенджі, відеоролики, вікторини**, що спонукатимуть до оздоровчо-профілактичних дій і вчинків.

ЦСР 4. Забезпечення всеохопної і справедливої якісної освіти та заохочення до навчання впродовж усього життя для всіх. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи:

- Спеціальних працівників, які опікуються ранньою грамотністю та навчанням протягом життя;
- Доступ студентам до інформації та результатів досліджень;
- Інклюзивний простір, де вартість не перешкоджає отриманню нових знань та навичок.

ЦСР 5. Забезпечення гендерної рівності. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи:

- Безпечне і гостинне місце для зустрічей і спілкування;
- Програми і послуги для задоволення потреб жінок і дівчат, зокрема щодо їхніх прав чи здоров'я;
- Доступ до інформації та інформаційно-комунікаційних технологій, що допомагають жінкам опановувати бізнесові навички.

Бібліотеки можуть сприяти реалізації і такої цілі як **забезпечення гендерної рівності**, пропонуючи:

- Створення **гендерних book-студій вільного спілкування, соціального проєкту для жінок «Майстерня професійного розвитку»** чи *проєкту з освіти для дорослих – для майбутніх бізнесвумен «Формула успіху»*, або *проєкту для дівчат «Мій потенціал для розвитку громади»* сприятимуть культурному та інтелектуальному розвитку, психологічному розвантаженню жінок та людей похилого віку, підвищенню рівня поінформованості економічно неактивних багатодітних жінок, а також жінок, які опинилися в складних життєвих обставинах, до суспільних процесів та рішень у громаді, виявленню активної соціальної позиції жінок. Можна організовувати колективні зустрічі, різноманітні заходи для дозвілля, навчання з комп'ютерної грамотності, заходи для надання психологічної допомоги, консультативні послуги як започаткувати бізнес та інші ініціативи, що сприятимуть соціальній згуртованості людей.

Плануючи проєктні ініціативи, пам'ятаймо що:

- **11 лютого** - Міжнародний день жінок і дівчат в науці. Популяризація STEM-освіти.
- **1 березня** - День без дискримінації
- Відзначення у **березні** міжнародної ініціативи «Місяць жіночої історії».
- **15 травня** - Міжнародний день сім'ї.
- **2-га неділя травня** - День матері.
- **3-тя неділя червня** - День батька.
- **11 жовтня** - Міжнародний день дівчат.
- **15 жовтня** - Міжнародний день сільських жінок.
- **18 жовтня** - Європейський день протидії торгівлі людьми.
- **25 листопада** - Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок. Початок Глобальної кампанії «16 днів проти гендерного насильства».
- **18 грудня** - День ухвалення Конвенції ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок.

ЦСР 6-7. Чиста вода та належні санітарні умови. Використання відновлювальної енергії. Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів та санітарії для всіх. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, надаючи:

- Доступ до якісної інформації, що сприяє реалізації місцевих проєктів із раціонального використання водних ресурсів та щодо санітарії;
- Вільний і надійний доступ до електроенергії для читання, навчання та роботи;
- Місцевій владі, дослідникам, бізнесменам і власникам нерухомого майна доступ до якісної інформації, що стосується сучасної відновлювальної енергії.

ЦСР 8. Сприяння поступальному, всеохопному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, надаючи доступ до інформації та можливості для оволодіння навичками, необхідними для пошуку та отримання роботи, досягнення успіхів на кращій роботі.

Бібліотечні ініціативи, що спрямовані на досягнення вищезгаданої цілі можна умовно поділити за наступними напрямками:

– **Просвітницька діяльність бібліотек з профорієнтації та професійної адаптації молоді.** Наприклад, організація ярмарків професій, Днів робітничих професій, профіFest тощо.

– **Сприяння підвищенню зайнятості населення, інформування про нові можливості для працевлаштування.** Бібліотеки можуть стати містком між Центром зайнятості та місцевими мешканцями, допомагаючи консультаціями щодо написання резюме. У бібліотеках можуть проводитися ярмарки вакансій для безробітних, тренінги з основ комунікації: «Тайм-менеджмент для майбутніх лідерів», «Перший крок до мрії», «Секрети сімейного гаманця» у рамках «Бізнес-школи» та «Школи менеджменту» за підтримкою фахівців цих галузевих знань. Курси «Фінансова грамотність» для молоді з основ підприємництва та бізнесу за такими темами: «Гроші, ви звідки?», «Історія успіху мільйонерів», «Кредит та депозит: дві сторони однієї медалі», «Вдала рекламна кампанія – запорука успіху!» та ін.

– **Бібліотеки надають можливості для самореалізації потенціалу економічно активного населення та розвитку креативної економіки,** наприклад, організовуючи «школи з основ підприємницької діяльності», де можна зробити бізнес-моделювання власної справи.

– **Сталий розвиток туризму та позитивні соціальні й економічні наслідки цього.** На обласному та місцевому рівні краєзнавча діяльність бібліотек сприяє досягненню ЦСР. Зокрема, під час формування краєзнавчих ресурсів, продуктів і послуг бібліотеки звертають увагу на те, щоб вони були спрямовані на інформаційне забезпечення процесу вирішення завдань, зазначених у регіональних програмах розвитку краєзнавства і туризму. Досить цікавою є послуга «бібліотечний етнотуризм» (створення туристичних маршрутів), яка дасть можливість проводити екскурсії та знайомити з принадами краю.

ЦСР 9. Створення інфраструктури, сприяння всеохопній і сталій індустріалізації та інноваціям. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи:

- Розгалужену інфраструктуру публічних і науково-дослідних бібліотек та досвідчених бібліотечних фахівців;
- Гостинний та інклюзивний публічний простір;

- Доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема швидкісного Інтернету, якого може не бути в інших місцях.

ЦСР 10. Зменшення нерівності всередині країн і між ними. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи:

- Нейтральне та гостинне середовище, відкрите для навчання всім, включно з особливими групами, такими як мігранти, біженці, меншини, корінне населення, люди з інвалідністю;
- Рівний доступ до інформації, що підтримує соціальне, політичне та економічне залучення.

ЦСР 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, бо є інституціями:

- Яким довіряють як таким, що віддані промоції культурного залучення та взаєморозуміння;
- Які документують і зберігають для наступних поколінь культурне надбання.

ЦСР 12-15. Відповідальне споживання. Захист планети. Забезпечення життя під водою. Забезпечення життя на землі. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку. Захист і відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, розумне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення процесу деградації земель та сприяння їх відновленню, запобігання зникненню різноманіття. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі шляхом:

- Стійкої системи поширення та обміну матеріалами про зменшення відходів;
- Надання історичних записів щодо змін узбережжя та використання земель;
- Надання даних досліджень щодо зміни клімату для формування відповідної політики;
- Інформування місцевих і національного рівня владних структур для прийняття рішень щодо мисливства, риболовства, використання земель, раціонального використання водних ресурсів.

ЦСР 16. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи:

- Публічний доступ до інформації про уряд, громадянське суспільство та інші інституції;
- Навчання навичок, необхідних для розуміння та використання цієї інформації;
- Інклюзивне, політично нейтральне середовище для людей, де вони можуть збиратися та організовуватися.

ЦСР 17. Зміцнення засобів реалізації й активізація глобального партнерства для стійкого розвитку. Бібліотеки сприяють реалізації цієї цілі, пропонуючи глобальну мережу інституцій, укорінених у громадах, з метою підтримання планів місцевого розвитку.

Бібліотеки і цілі сталого розвитку. Посібник ІФЛА. *Мета посібника* - допомогти бібліотекарям у їхній адвокації шляхом надання рекомендацій про те, як переконливо представляти свою бібліотечну діяльність, проєкти та програми і їх вплив на громади і життя людей. КУРС «БІБЛІОТЕКИ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Бібліотечна карта світу надає унікальний цифровий простір, щоб поділитися своєю історією, яка демонструє внесок наших бібліотек у досягнення цілей сталого розвитку, а також допомогти бібліотекам в інших країнах світу показати потенціал, який вони мають, тим, хто приймає рішення, та домогтися їх підтримки.

ВАЖЛИВО! Онлайн-курси: «Бібліотеки у досягненні Цілей сталого розвитку» - на платформі Відкритий Університет Майдану (ВУМ) з 30.09.2020. Онлайн-курс для бібліотекарів присвячений ролі бібліотек у досягненні Цілей сталого розвитку. *Детальніше у підрозділі: підвищення кваліфікації.*

Рекомендовані інформаційні ресурси для детального ознайомлення з Цілями сталого розвитку:

1. Указ Президента України №722/2019 (від 30 вересня 2019 р.) «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
2. Цілі Сталого Розвитку в Україні: Національні Консультації. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/206-2016-08-08-14-16-03>
3. Цілі Сталого Розвитку в Україні: Пакет інформаційних матеріалів. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/3858-tsili-staloho-rozvytku-v-ukraini-paket-informatsiinykh-materialiv>
4. Цілі сталого розвитку для дітей України : Національна доповідь. – Режим доступу: <http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/SDGsForChildren-NationalReport.pdf?fbclid=IwAR2xh02OwoiGG-1nmhBYwOk7hR2WabjWpCXmgJX7NidI2U7PYb2kpeyJFNg>
5. Впровадження в роботу бібліотек України для юнацтва, молоді Цілей сталого розвитку [Електронний ресурс] : метод. матеріали / уклад.: Л. Рабаданова, Ю. Ворона ; ред.: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич ; Держ. б-ка України для юнацтва. – Київ : [б. в.], 2017. – 48 с. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0ByoT_RolsdS4T2FfM3FLWVJQYUU/view
6. Пашкова, Валентина. Бібліотеки і реалізація Порядку денного ООН до 2030 р. [Текст] / В. Пашкова // Бібліотечна планета. – 2017. – № 1. – С. 6 – 10.

ПРИ ПЛАНУВАННІ НЕОБХІДНО ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА ОБЛАСНІ ПРОГРАМИ

Обласні програми, які продовжують діяти у 2021 році:

- Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року. – Режим доступу: <https://dn.gov.ua/storage/app/sites/1/strategy/strategiy2027/2020/20.03.2020/Strategy-2027.pdf>

- **План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року».** - Режим доступу:

https://dn.gov.ua/storage/app/sites/1/strategy/strategiy2027/2020/20.03.2020/Action%20plan_2021-2023.pdf

Рекомендуємо звернути увагу на наступні напрямки Плану:

2.5. «Рідна країна для гідних людей» - проєкт регіонального розвитку (від 14–35 років).

Протягом 3-х років буде проведений військово-патріотичний вишкіл «Джура – Гвардієць Приазов'я»;

2.8. «Сімейні цінності української родини» - проєкт регіонального розвитку;

2.18. Розвиток бібліотек як сучасних культурно-освітніх та інформаційних центрів - проєкт регіонального розвитку.

- **Регіональна цільова програма розвитку фізичної культури і спорту в Донецькій області на 2017-2021 роки** (Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.12.2016 № 1181). – Режим доступу: <http://dn.gov.ua/potochna-diyalnist/programa-sotsialno-ekonomichnogo-rozvytku/regionalni-tsilovi-programy/>

- **Програма національно-патріотичного виховання в Донецькій області на 2021-2025 роки** (на стадії розробки).

Мета Програми: створення та розвиток комплексної системи національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності на основі єдиних суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність) і загальнолюдських цінностей, принципів любові і гордості за власну державу, її історію, мову, культуру, науку, спорт, усвідомлення громадянського обов'язку та зміцнення якостей патріота України як світоглядного чинника, спрямованого на розвиток успішної країни та забезпечення власного благополуччя в ній. Режим доступу: <https://dn.gov.ua/ua/news/u-doneckij-oblasti-prodovzhuyetsya-robota-shchodo-rozrobki-proyektu-cilovoyi-socialnoyi-programi-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-na-2021-2025-roki>

ОРІЄНТИРИ 2021 РОКУ І ПЛАНУВАННЯ

Треба розуміти, що план бібліотеки на 2021 рік може бути винятковим та гнучким, в залежності від того, яким саме питанням буде вирішено приділити найбільше уваги. Щоб бібліотеки залишалися актуальними, мислення, планування та увага повинні бути зосереджені не лише на книзі, абонементі та запитах, а й спрямовані до планомірного створення зв'язків з громадою, щоб працювати, ставлячи себе на місце користувача, враховуючи усі різноманітні сучасні соціально-економічні, освітні та культурні аспекти спільноти, і все це в умовах пандемії COVID-19, яка нажалі не вщухає.

3 грудня 2019 року світ продовжує боротися з надзвичайною ситуацією міжнародного значення – спалахом коронавірусної інфекції COVID-19. Ситуація не покращилась, на часі активізація інформування користувачів про хворобу (як в режимі online, так і в offline: оновлення інформаційних зон, розповсюдження друкованих пам'яток, листівок тощо).

Актуальним залишається інформування населення щодо:

- дотримання встановлених вимог та правил адаптивного карантину, маркування регіонів і [Онлайн-мапа епідемічних показників тут](#);

- алгоритму дій людей з симптомами захворювання, можливості пройти онлайн-тест на уточнення наявних або вірогідних симптомів захворювання [ТУТ](#);
- алгоритму дій сімейного лікаря, до якого пацієнт звернувся дистанційно і правила особистісної самоізоляції [ТУТ](#);
- роботи гарячих ліній для пацієнтів: **Урядова гаряча лінія: 15-45, МОЗ: 0 800 505 201, ЦГЗ: 0 800 505 840**;
- підготовки до ПЛР-тесту і в яких лабораторіях можна здати ПЛР і ІФА (перелік **держлабораторій** [ТУТ](#) (перелік постійно оновлюється);
- переліку надавачів медичної допомоги, визначених для надання стаціонарної допомоги пацієнтам з COVID-19 за договором з НСЗУ <https://nszu.gov.ua/e-data/dashboard/likarni-covid>, <https://nszu.gov.ua/ogoloshennya-pro-ukladennya-dogovoriv/dlya-medichnih-zakladiv/ogoloshennia-vid-0605-pro-ukladennya-dogovoriv-pro-medichne>
- курсів комп'ютерної грамотності для медичних працівників;
- користування ресурсом **Є ЛІКІ**; пацієнти не завжди знають про наявність безкоштовних ліків у їхніх лікарнях, завдяки **Є ЛІКІ** кожен українець може перевірити, які саме лікарські засоби є у його лікарні, придбані за бюджетні кошти - щотижневе оновлення кількості лікарських засобів забезпечує актуальність інформації.
- умов перетину кордону; на сайті МЗС регулярно оновлюються статуси усіх країн, щодо заборони/дозволу в'їзду іноземців: <https://tripadvisor.mfa.gov.ua/>
- розвінчування фейків, маніпуляцій щодо ситуації з коронавірусом в Україні. Усі фейки про коронавірус є на сайті **«По той бік пандемії»** - на платформі вже зібрано понад 100 перевірених матеріалів про Covid-19.

Пандемія COVID-19 створила неочікувані виклики для бібліотек, які адаптуються до цих викликів та виробляють свої стратегії розвитку, зробивши стрибок у нові правила соціальної практики, але є **виклики, які ми все ще маємо подолати**:

- вплив безпрецедентних заходів безпеки, що необхідні для здоров'я наших громадян, на подальше функціонування публічних просторів бібліотек;
- цифрова нерівність населення;
- спроможність бібліотек на стає та успішне життя «в цифрі» та ін.;
- життя бібліотек після пандемії набуде нової якості.

Отже, ми маємо подумати:

- що бібліотеки та бібліотекарі можуть дати спільноті в умовах пандемії та фізичного дистанціювання?
- як після пандемії зміниться користувач бібліотеки та що стане пріоритетним для нього?

Не секрет, що сучасний користувач сьогодні хоче отримувати сучасну бібліотечну послугу (часто навіть не виходячи з дому та 24/7) і фахівці провідних бібліотек України та світу підсвідомо це розуміють, а пандемія COVID-19 лише прискорила цей процес. Сьогодні в соціальних мережах спостерігається неабиякий спалах творчості та винахідливості від бібліотек і бібліотекарів. Такі ініціативи розширили територію впливу бібліотеки, вийшовши за межі територіальної громади.

Враховуючи це - бібліотеки мають змінити орієнтацію: визначити пріоритети «на сьогодні» та «на майбутнє», відокремити найважливіше, з'ясувати, які навички, знання та завдання можуть допомогти швидко виконувати роботу дистанційно, здійснити ревізію можливостей та наявних ресурсів (трудових, технологічних, технічних тощо).

Рекомендуємо в плануванні роботи бібліотеки враховувати: (опанування нових форм та методів роботи, нові електронні сервіси).

КОРИСНІ ОНЛАЙН-СЕРВІСИ ДЛЯ БІБЛІОТЕКАРІВ

Онлайн-сервіси (інструменти) — це програми, які не вимагають установки на комп'ютер і працюють на віддаленому сервері («в хмарі»). Сучасному бібліотекарю неможливо обійтись без інформаційних технологій. Потрібно вміти та знати як ними користуватися. Тож представляємо вашій увазі деякі онлайн-сервіси, які допоможуть зробити вашу роботу яскравою та оригінальною.

1. **Створення хмар слів власноруч.** Добірка зручних і функціональних програм, за допомогою яких можна створити власні хмари слів за дизайном на будь-який смак. **Режим доступу:** <https://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-stvorenniya-hmar-sliv-vlasnoruch>
2. **Створення інфографіки.** **Режим доступу:** www.thinglink.com. Це дуже простий інструмент, який дозволяє створити інтерактивний матеріал при мінімумі витрат. Є можливість додати посилання на фото на що завгодно : інше фото, відео, аудіо, на який будь сайт Використовуйте цей сервіс для публікацій збагачених інформацією фотографій на сайт або соціальних мережах Facebook, Twitter, Tumblr, Edmodo, Google+, Pinterest. Є додаток для смартфонів.
3. **Створення ребусів.** Під час проведення масових заходів для зацікавлення аудиторії доводиться включати загадки, ребуси. Особливо це актуально для дитячих бібліотек. **Режим доступу:** <http://rebus1.com/ua>
4. **Генератор QR-кодів.** На сайті qrcodes.com.ua кожен користувач може створити собі QR vCard персональну сторінку з контактами и QR-кодом
Режим доступу: <http://qrcodes.com.ua/> ще <https://ru.qr-code-generator.com/>;
5. **Створення інтерактивних плакатів.** Twiddla - це Інтернет-дошка для сучасного класу. Розмітьте вебсайти, графіку та фотографії або починайте малювати на порожньому полотні. Переглядайте веб-сторінки зі своїми користувачами або зробіть цей сеанс віддаленого навчання більш продуктивним, ніж будь-коли.
Режим доступу: <https://www.twiddla.com/>
6. **Створення анімації, коміксів.** Мальовані історії мають величезне число шанувальників і серед дорослих читачів. До того ж, раніше комікси були дійсно серйозним продуктом: для їх створення потрібні спеціальні навички і чимало часу. Тепер же зобразити свою історію може будь-який бажаючий користувач ПК.
Режим доступу: <https://uk.soringpcrepair.com/how-to-create-comics-online/>

ДИСТАНЦІЙНЕ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ: ЯКИМ ЙОМУ БУТИ?

Бібліотеки Донеччини, України та світу тимчасово перейшли в «онлайн-життя», яке орієнтоване на обслуговування віртуального користувача. Тому актуальними стали питання Що? і Як? публікувати на вебсайтах та сторінках представництв бібліотек у соціальних мережах. Ми пропонуємо скористуватися нашими напрацюваннями, де ми зібрали наші власні

ідеї та представляємо досвід роботи «в онлайн» бібліотек України та світу, які допоможуть грамотно організувати роботу бібліотеки щодо обслуговування віртуального-відділеного користувача. АЛЕ НАГАДУЄМО, ЦЕ ЛИШЕ РЕКОМЕНДАЦІЇ!

Бібліотечно-інформаційне обслуговування читачів зазвичай пов'язане з роботою читачів в бібліотеці (фонди, каталоги та ін.) розглядаючи при цьому бібліотеку як фізичний простір. Інтернет сьогодні надає можливості для дистанційного, тобто зовнішнього бібліотечного обслуговування та формування ефекту присутності. Сучасний користувач, використовуючи для роботи комп'ютер, смартфон, планшет, набирає адресу бібліотеки, і при цьому його цікавлять тільки швидкість, повнота отримання інформації, якість обслуговування, можливість діалогу з бібліотекарем через месенджер або скайп. Є всі передумови розглядати дистанційне обслуговування як нову перспективну бібліотечну технологію. Багато бібліотек успішно застосовують цю форму, проте поки вона не отримала широкого розповсюдження. До того ж, для цього не створені нормативна, методична і правова бази, але присутність бібліотек у всесвітній мережі необхідно розвивати, бо по-перше - це вимога часу, необхідність під час карантину (адаптивного), по-друге - можливість спілкування з віддаленими користувачами. Давайте розглянемо сучасні варіанти і режими дистанційного надання бібліотечних послуг та визначимо позитивні відзнаки цього виду обслуговування.

ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕЖИМІ SKYPE

Надає певні переваги: читач контактує безпосередньо з бібліотечним фахівцем, бачить на моніторі співрозмовника і задає йому питання. Читач не пов'язаний будь-яким регламентом, обов'язковою термінологією, йому не обов'язково чітко формулювати запит, так як можна уточнити його в процесі спілкування.

ОБСЛУГОВУВАННЯ В РЕЖИМІ ДІАЛОГУ

Режим діалогу - консультативний. Тривалість і зміст консультацій не можуть бути регламентовані і визначаються в кожному випадку індивідуально. Переваги: можливість спілкуватися та отримувати консультації з різних бібліотек області, країни.

ФОРМУВАННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ ФОРУМІВ

Переваги: виявлення тематичних інтересів різних груп читачів і формування на цій основі тематичних форумів. Бібліотека повинна ініціювати читацьку активність форумів - пропонувати інформацію, теми для спілкування, аналізувати запити учасників форуму.

ДИСТАНЦІЙНІ ЧИТАЦЬКІ КОНФЕРЕНЦІЇ

Відкривають принципово нові можливості для роботи з читачами, які, вибравши відповідну їх тему, можуть зареєструватися і взяти участь в такому заході.

ПРЯМІ ЕФІРИ І ВЕБІНАРИ

Ці форми роботи все частіше бібліотекарі запроваджують в роботу для проведення масових заходів у соціальних мережах Фейсбук, Інстаграм, читають казки, публікують огляди книг, добірки мультфільмів, знімають лялькові вистави на відео-контент.

Переваги дистанційних заходів можуть бути продемонстровані також на прикладі виставок нових надходжень. Дистанційний варіант дозволяє представляти нові книги зі змістом, списками літератури, посиланнями на подібні публікації інших або тих же авторів. Ще одна перевага, це - можливість вести діалог щодо кожної книги яка експонується. Тобто, виставку можна змусити «говорити». Але хотілося б зауважити, що дистанційні конференції та виставки вимагають ретельної підготовки.

При плануванні роботи не забувайте про свої інтернет представництва в соціальних мережах. Ви можете включати до своїх річних планів наступні заходи:

Онлайн-конкурс «Маска я тебе знаю?», «Стоп – коронавірус». Поставтесь до конкурсів творчо, спробуйте у всьому шукати позитив. Якщо всі ми, в силу певних обставин (карантинні обмеження) маємо носити маски, запропонуйте вашим користувачам проявити творчість та виготовити власноруч «авторську маску». Можна провести онлайн голосування та визначити переможців за саму «оригінальну», «функціональну», «нетрадиційну» (додайте свій варіант) маску.

Онлайн-конкурс аматорської фотографії: «Люди та книги», «Бібліотека + читач = успіх», «Читання у незвичному місті» тощо. Мета цих конкурсів популяризація читання та бібліотеки серед мешканців громади.

Онлайн-читання, -читальня: «Читання на кожний день», «Родинні читання», «Читаємо українською», «PRO-читання та книгу», онлайн -школа читача «Як стати читачем», «Поради для читаючих дітей/батьків», Поради від відомих людей, бібліотекарів, письменників, психологів «ПРОГРЕСивне читання» тощо.

Експрес-огляди, -репортажі: «Новинки «Коронації слова», «Делікатеси» від сучасних українських письменників та видавництва», «Дитячі смаколики» з порадами від «порадників» - тих, хто особисто прочитав книги і рекомендує ті, що найбільше сподобались.

Пропонуємо використання наступних форм онлайн-діяльності:

- **Бібліочелендж** (коли кілька бібліотек і читачі/блогери знімають відео або публікують фотографії на певну тему з хештегом челенджу)
- **Бібліотечні театралізовані online-читання;**
- **Віртуальні екскурсії (бібліотеками світу та інші) (Genial.ly, biteable.com та інші сервіси);**
- **Віртуальний огляд книжкових новинок** («Книжкова получка», «Увага! На горизонті НЛО: нові літературні об'єкти»);
- **Віртуальний бібліо-ланч** (огляди літературних новинок, збірка книг за темами, наприклад, «Що почитати за кавою...» - захід проходить як обідня перерва з кавою та книгою;
- **Відео-презентація** (нової книги);
- **Віртуальна книжкова виставка;**
- **Відео/онлайн школа** малювання, читання, тощо, для окремої групи читачів
- **Відео-повідомлення;**
- **Віртуальний клуб;**
- **Дистанційна година** (історична, літературна);
- **Дистанційний/онлайн майстер-клас;**
- **Інтернет-скарбничка бібліотекаря** (онлайн);
- **Корисні онлайн-поради** (читачам, батькам);

- **Літературний онлайн-гід** - огляд літератури письменників окремої країни, наприклад: «Шарм французької поезії та прози...», тематичної збірки «Осінній настрій», «Подорож світом книжкових новинок» тощо;
- **Мережева онлайн-акція**;
- **Онлайн-зустріч** з письменником (цікавою людиною);
- **Онлайн-лекторій** (може бути використаний для проведення бібліотечних занять та інших форм масових заходів);
- **Онлайн-конкурси (малюнків, читців)**;
- **Онлайн-виставки** дитячої творчості;
- **Онлайн-кінозал** (суботній кінозал);
- **Онлайн-порадник** («Як боротися з вірусом» та інші теми);
- **Онлайн-листівки**;
- **Онлайн-марафон** (заходи, які проходять в онлайн режимі та мають певну періодичність, наприклад, виходять протягом дня кожні 30 хвилин, 1 годину, або учасники марафону продовжують захід у вигляді естафети);
- **Онлайн-привітання**;
- **Онлайн-рубрика** (наприклад, «Історія одного шедевра» тощо);
- **Онлайн-журнал, віртуальний – журнал, відео-журнал** (наприклад, «Один день із життя видатних людей»);
- **Онлайн-інтелект-ланч** (віртуальні інтелектуальні активності, ігри, вікторини організовані у вигляді ланчу – перерви у роботі/навчанні);
- **Онлайн-тест, анкета** (віртуальне/дистанційне дослідження, наприклад, у Google Forms);
- **Онлайн-фестиваль** (заходи із залученням партнерів, гостей, організацій та волонтерів);
- **Онлайн-читальня** (віртуальні голосні читання);
- **Публічні онлайн-читання** (наприклад, «Публічні онлайн-читання Конституції» - це може бути пряма трансляція у Фейсбук, YouTube);
- **Сторітелінг-онлайн**;
- **Серія відео-повідомлень** (наприклад, про роботу бібліотекаря);
- **Цикл відеороликів** (наприклад, «Прихована історія звичних речей»);

ІДЕЇ ПУБЛІКАЦІЙ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ (не забувайте використовувати #)

- Добірки книг;
- Вікторини;
- Відповіді на часто задавані запитання про бібліотеку;
- Цитати (які не повинні займати 99% контенту);
- Книга, яка поліпшить ...;
- Книга, яка вирішить проблему ...;
- Інфографіка про історію і життя бібліотеки;
- Книжковий гумор, бібліотечний гумор;
- Корисні добірки: наприклад, 10 прийомів..., 5 помилок..., хіт-парад..., рейтинг...;
- Чек лист;
- Лайфхак;
- Тест;
- А ви знали, що ...;
- Порівняння книги № 1 і книги № 2, далі висновки і запрошення до дискусії в коментарях;
- Як правильно вибрати книгу за ...;
- Добірка корисних ресурсів в Інтернет.

СТВОРЕННЯ КЛУБІВ ТА BIBLIO-HUB ЗНОВУ НАБУВАЄ АКТУАЛЬНОСТІ

Пропонуємо звернути увагу на створення при бібліотеках онлайн-просторів для спілкування дітей та дорослих, наприклад, **BIBLIO-HUB, КЛУБ**.

Biblio-hub, клуб (онлайн) – це вільний простір діяльності активних людей, епіцентр соціокультурних подій у вашій громаді.

Biblio-hub, клуби можуть бути літературні, музичні, кіно/фото, філологічні, мистецтвознавчі інше. Учасникам засідань варто запропонувати наступні теми для спілкування: читацькі та молодіжні дискусії «Про все на світі», «Говоримо про...», «Мода & бібліотека», «МузON – міні – live journal з інструментознавства» (знайомство з історією музичних інструментів), «Історія одного шедевра», «Історія речей», «Письменники, діячі культури Донеччини – бібліотечна увага», «Бібліотечне кіно» (для любителів кінофільмів за творами українських та світових письменників) тощо. Наприклад, буде цікаво відкрити клуб «АНТИСТРЕС» з залученням психолога, терапевта, соціального працівника тощо. Теми засідань можуть біти різними: «Сімейні сценарії», «Особиста доля», «Стрес, як його уникнути?», «Діти – труднощі виховання» інше. Засідання/зустрічі можна проводити онлайн на платформі ZOOM. Створення онлайн-клубів - тема, яка розкриває безмежні можливості необхідно лише знайти однодумців та увімкнути увагу.

МИСТЕЦТВО В БІБЛІОТЕЦІ – невичерпна тема. **Реді-мейд, перформанс** та **хепенінг**: стане джерелом натхнення для багатьох любителів мистецтва. Бібліотека може стати місцем спілкування любителів сучасного мистецтва та платформою для проведення бібліотечних перфомансів: «Глядач як автор», «Бібліо-театр: Талантики», «Жива картина», «Читання як творчість», «Літературно-мистецька фортуна Донеччини», «Бібліотека під літературною/мистецькою парасолькою» інше.

Проект створення творчих онлайн-клубів - це ідея з'єднання ресурсів і послуг, що перетворюють бібліотеку не тільки в культурно-просвітницький центр, а ще й у творчу лабораторію. Тепер бібліотека матиме можливість стати креативним майданчиком у створенні нових продуктів творчої діяльності: бібліотечні спектаклі, літературні інсценівки, поетичний батл, концерти, зйомки, демонстрації кінофільмів, виставки живопису і багато іншого: «ZOOM - онлайн мистецтво», «Бібліоефір», «Культурна справа», «Мистецький гармидер», «Шпаргалка для читача», «Бібліотечне кіно», «Арт-кафе: Як вдома», «Бібліо хол» інше.

2020-2021 НАВЧАЛЬНИЙ РІК ОГОЛОШЕНО РОКОМ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Впродовж року планується впровадити найбільш нагальні й потрібні дітям новації, а також закріпити думку про те, що математика потрібна кожному з нас у повсякденному житті. Проведення Року математики має допомогти привернути увагу всього суспільства до розвитку математичної грамотності не лише у школярів, але у всіх громадян.

Пропонуємо ідеї, які можна використати у підготовці масових заходів та проєктів:

1. «Веселий початок: математика на кожний день» - ранкові/суботні онлайн-повідомлення;

2. «PRO-математику» - науково-розважальний квест;
3. «Торбинка математичних завдань» - бібліотечний інтелектуально-математичний марафон;
4. «Логічні та математичні ігри та вправи для розвитку комунікативних навичок дітей» - майданчик інформаційно-пізнавального дозвілля;
5. «12 фактів про математику та цікаві наукові знахідки» - відеофактаж про життя видатних математиків дітям від дітей;
6. «Поєднання книги та математики» - мейкер-спейс, (мейкер–спейс - це публічний простір, спілкування з однодумцями та можливість проводити дивовижні винаходи, навчання тощо);
7. «Чому потрібно вивчати математику» - науково-пізнавальна круговерть;
8. «Роль математики в житті людини» - «ЖВЛ-історії з життя відомих людей», лекції та цікаві повідомлення;
9. «Математика у повсякденному житті» - калейдоскоп цікавих повідомлень;
10. «Математика чи література» - батл допитливих диваків;
11. «Вивчаймо математику або, Цікаві факти математики», «Математика без обмежень» - бібліотечна математична студія

ОДНІЄЮ З НАЙБІЛЬШ АКТУАЛЬНИХ ТЕМ У 2021 РОЦІ Є: ПРОМОЦІЯ КНИГИ ТА ЧИТАННЯ

Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)». У цьому законі зазначено, що одними з основних напрямків роботи у 2020-2022 роки є розвиток (підтримка) книговидавництва, бібліотечної справи, промоції читання. Міністерство культури та інформаційної політики визначило цілі на 2021-2022 роки щодо розвитку книговидавничої справи. В Україні зараз працюють над розробкою програми з промоції читання. Міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко зазначає, що в Україні криза читання і необхідні спільні з книговидавничою галуззю та бібліотеками зусилля щодо виходу з цієї кризи. У зв'язку з цим, рекомендуємо бібліотекам розробити та реалізовувати програми з популяризації книги та читання бо це було, є і буде одним з пріоритетних напрямків роботи бібліотек на наступні роки.

На наш погляд, основними завданнями програми розвитку читання є:

- Об'єднання зусиль і можливостей фахівців у галузі освіти, культури, засобів масової інформації, керівників адміністрацій міст, районів, селищ, ОТГ для залучення населення до книги й читання;
- Створення умов щодо підвищення якості бібліотечних послуг у просуванні читання й книги;
- Впровадження інновацій в бібліотечну роботу із залучення до читання.

Методи реалізації програми:

- розробка технологій і методів залучення до читання;
- проведення навчальних заходів для бібліотекарів;

- активне залучення мешканців громади до читання;
- впровадження нових послуг у практику;
- організація спільних акцій і кампаній з просування читання;
- партнерство в проведенні творчих конкурсів;
- цілеспрямоване комплектування фондів;
- вивчення запитів і інтересів цільових читацьких груп;
- реконструкція внутрібібліотечного простору;
- використання інформаційних технологій.

РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо написання програми з популяризації читання (приклад назв):

«Читай без обмежень», «Читай. Краще. Дитяче. Сучасне!», «Книжковий період», «Я читаю книгу...», «Велике читання», «Зростаємо разом з книгою», «Територія читання», «Читання - теж імідж», «Бібліотека обличчям до сім'ї/молоді», «Зірки читання Прем'єр - ліги», «Граємо. Навчаємось. Читаємо.», «Книжкова команда» інше.

Розвиваючі програми з популяризації читання: «Молодь читає», «Книга. Молодість. Успіх.», «Літературний Етно-Круїз» (знайомство з літературою національних меншин), «Ти не один у світі» (програма з промоції читання для дітей з інвалідністю).

Мобільні бібліотеки: це може бути проєкт направлений на підвищення читацької активності серед мешканців сіл/селищ де немає бібліотек, віддалених населених пунктів, сірої зони тощо: «ЛітературнийБус – Радість читання», «Книго-ноша на колесах», «БібліоБусТека» (дитячі іграшки, книги, настільні та розвиваючі ігри, послуги з користування Інтернет, Скайп, інше).

Рекомендуємо деякі форми, які можна включити до програми: поради читачам «Читати захопливо!», літературні розкопки/гра-пошук «У хатинці на курячих ніжках» - казки (екскурсія по книжковим полицям бібліотеки тощо); спільно з краєзнавчим музеєм/відділом: «Знай свою малу Батьківщину» (історія вулиць і визначних пам'яток міста); літературно-екологічна подорож «Степовими стежками»; книжкові виставки «Пори року із книгою», «Сезоні читання»; година-суперечка для підлітків «Що читає мій кумир»; презентації улюблених книг земляків; зустрічі/онлайн з письменниками України та регіону; «Я до вас пишу...» - бенефіс епістолярного жанру; онлайн/«Школа Читача», «Школа альтернативного читання»; літературні мандри/онлайн «Дотик до класики», «Читаючи майстрів української/світової прози»; літературний гепенінг «Шлях у світ фантазій» (в рамках фентезі-клубу «Мерехтлива ніч»); бібліо-шоу «Загадки мініпутів» (за книгою Л. Бессона «Артур і мініпути»); костюмована імпреза «В гостях у Рудого Панька», літературно-музична бібліохвиля «Мелодії ночі»; імпровізована картинна галерея «Вернісаж емоцій»; дайджест з нових фантастичних фільмів «Казки на ніч», творчий тест на уважність «Для тих, хто не дрімав», релакс-кімната «З книгою наодинці», обмін-бюро «Книжковий бартер», діагност-кабінет «Емоційний барометр», розповіді про найстрашніші історії зі свого життя, експрес-тренінг «Я нічого не боюся», літературний квест та інше.

АКЦІЇ:

Акції «Тиждень книги» та «Тиждень дитячої книги»;

Акція-реклама «Бібліотечна пошта», надруковані бібліотечні листівки з текстом: «Я думаю, що тобі сподобається книга тому що...» - вказати адресата та відправника;

Акція «Бібліотечний десант», «Книжковий день». Мета: вийти за межі бібліотеки, максимально наблизитися до потенційних читачів;

Акція «Живі книги», «Живі письменники» - зустрічі з цікавими людьми, авторами книг, поетами;

Акція «Читання як фактор соціального успіху», «Впливові люди про впливові книги», «Успіх із книгою», «Лідер, який читає» - за участю відомих людей з числа мешканців громади;

Вулична акція «Вірші в подарунок», уривки з текстами віршів та фактичною адресою бібліотеки та посиланням на її сайт залишати у громадських місцях, транспорті. Вуличні акції – «Маріуполь (*інша назва міста*), час читати! Бібліотеки міста чекають вас!», «Читання - це пошук. Шукай себе, поки не зустрінеш», «Читання - свято душі. Зроби собі свято»;

Акція «щасливий номер» - це акція, в основі якої лежить лотерея. Протягом січня, після перереєстрації, кожному читачеві видається іменний номер, який потім бере участь в підсумковій лотереї. Призначається день підведення підсумків. У цей день читачам пропонується витягнути з скляної кулі 25 «щасливих» номерів, володарі яких отримують корисні призи: канцтовари, закладки для книг, книги та ін. Завдяки такій акції процес перереєстрації читачів прискорюється, у бібліотеки з'являються нові читачі.

«День письменника» автограф – сесія;

Дослідження/моніторинг:

«Читаюча аудиторія – надія нації», «Ти і твоя бібліотека», «Книга, читання, бібліотека у Вашому житті», «Хто Ви, наш читач?», «Моє хобі – читання!»;

Конкурси: Організувати та провести творчі конкурси: дитячого плаката – «Читай без обмежень», «Читаємо разом!», поетичних та прозових робіт – «Я - читаю, я – пишу», фото-конкурс «З життя тих, хто читає», «З книгою по життю», «Міс, Містер читання»;

Презентація аудіо-книг «Не хочеш читати - слухай!»;

Презентації книжкових інсталяцій/композицій «Книжкові метаморфози»;

Рубрика (онлайн) «Читання на кожен день», «День казки» інше;

Цикл літературних/читацьких дискусій «Право на читання», «Книги, які можуть стати супутниками життя»;

Фестивалі/книжкові толоки.

РЕКЛАМА БІБЛІОТЕКИ

Бібліотечна реклама надає інформацію про бібліотеку, її продукти та послуги потенційним і нинішнім користувачам. Метою бібліотечної реклами є збільшення попиту на ці товари і послуги.

Зв'язки з громадськістю (*наблік рілейшнз, піар від англ. PR – public relations*) означають поточні заходи щодо забезпечення позитивного іміджу бібліотеки та її вагомій ролі для громади. Такі заходи допомагають громадськості зрозуміти бібліотечну місію та цінність. Часто заходи щодо зв'язків з громадськістю проводяться через засоби масової інформації (телебачення, газети, журнали тощо) і розглядаються як один з основних видів рекламної діяльності.

Прямі «продажі» бібліотечної послуги відбуваються, коли бібліотечний працівник представляє бібліотечну послугу/послуги особисто під час спілкування з користувачем.

Наприклад, працівникам відділу абонементу можна доручити інформувати дітей, які приходять до бібліотеки, про бібліотечну програму літнього читання, надавати таким читачам календар подій і заохочувати їх відвідувати заходи.

Акції/бібліотечна реклама сприяє тому, щоб продукти залишились у свідомості користувачів, і допомогли стимулювати попит на бібліотечні продукти й послуги. Поточні заходи щодо реклами, продажів та зв'язків з громадськістю розглядаються як аспекти рекламно-інформаційних кампаній.

Основними вимогами до гарної бібліотечної реклами є об'єктивність, ясне і чітке повідомлення користувачам (меседж), відповідність змісту і форми реклами інтересам та потребам користувачів, естетичність.

Розробка чітких і сильних рекламних повідомлень (закликів/меседжів), орієнтованих на різні цільові групи, є ключовим фактором успіху рекламної кампанії. Рекламне повідомлення повинно:

- враховувати рівень знань користувача про бібліотеку та можливості, які вона пропонує;
- надавати нову інформацію користувачам;
- надавати користувачам аргументи для використання бібліотечної послуги, надавати її характеристики;
- позиціонувати рекламовану послугу як цінну, унікальну та відмінну від інших бібліотечних послуг;
- пояснювати правила використання рекламованої послуги.

Існують два різні види бібліотечної реклами: цільова (адресна) і престижна.

Адресна реклама інформує населення про бібліотеку та її розташування і це, насамперед, вивіска на будівлі бібліотеки.

Престижна бібліотечна реклама спрямована на позиціонування бібліотеки як солідного і професійного партнера як для окремих користувачів, так і для організацій. Цей вид реклами орієнтований на широку аудиторію і заснований на корпоративному стилі бібліотеки та бренді, які сприяють створенню сильного і позитивного іміджу бібліотеки.

Корпоративний стиль бібліотеки складається з таких основних компонентів:

- **Товарний знак** (знак обслуговування) – оригінальна, спеціально розроблена графіка або зображення, яке супроводжує бібліотечну продукцію;
- **Логотип** – словесний / візуальний символ бібліотеки, який представляє її повну або скорочену назву;
- **Слоган – гасло**, стисле, просте для розуміння і влучне формулювання ідеї бібліотечної реклами. Наприклад, гасло Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки – «Хто володіє інформацією, той володіє світом».
- **Фірмовий шрифт** або набір шрифтів;
- **Корпоративні кольори** - загальний дизайн для всіх рекламних матеріалів.

Візитні картки, значки також використовуються у багатьох бібліотеках як важливий елемент іміджевої реклами.

Рекомендуємо: розробити власний фірмовий стиль: заклики, листівки, календарі, запрошення, візитки, афіші, закладки, буклети тощо.

Основні форми престижної реклами бібліотеки це сувеніри (фірмові значки, бейджі, настінні та кишенькові календарі, наклейки і канцелярське приладдя з бібліотечним логотипом/символікою тощо). Як правило, сувеніри виготовляються для різних пам'ятних і святкових заходів бібліотеки.

(використано досвід ДОБД + бібліотек України)

Бібліотека сьогодні має стати невід'ємною складовою життя громади - мультимедійним, мультикультурним її центром. Успішна бібліотека сьогодні, це затребувана бібліотека, яка іде на випередження щодо надання користувачеві нового бібліотечного продукту та послуг. Саме від можливостей надання послуг і буде заляжати затребуваність бібліотеки серед мешканців громади.

Успішна публічна бібліотека:

1. Визначає місію, орієнтуючись на інтереси реальних (віртуальних) та потенційних користувачів.
2. Є рівноправним партнером соціальних служб та громадських організацій.
3. Є складовою зовнішнього соціуму. Шукає власну нішу в інфраструктурі регіону у відповідності до потреб спільноти.
4. Змінює підходи до обслуговування.
5. Розширює сферу впливу для залучення нових користувачів.

Не менш важливою та актуальною є думка користувачів про діяльність бібліотечного закладу. Щоб зрозуміти запити та потреби, необхідно провести анкетування, дослідження своєї громади щодо надання бібліотечних послуг та послуг яких насправді потребує громада. Рекомендуємо розробити онлайн-опитувальник, який можна створити з використанням опитувальних форм **Google** docs.google.com/. До Вашої уваги приблизна анкета.

Анкета «Вивчення інформаційних потреб користувачів»

1. Як часто ви користуєтеся послугами бібліотеки?

- щоденно;
- раз на тиждень;
- кілька разів на тиждень;
- раз на місяць;
- декілька разів на рік
- свій варіант _____

2. Мета Вашого візиту до бібліотеки?

- навчання;
- отримання інформації про нову літературу;
- громадська діяльність;
- самоосвіта;
- доступ до ресурсів мережі Інтернет;
- виробнича, комерційна діяльність.

3. Чи задовольняє Ваші потреби бібліотека?

- так;
- ні;
- частково;
- свій варіант відповіді _____

4. Чи задовольняє Вас якість обслуговування в бібліотеці?

- так;
- ні;
- частково

5. З яких джерел Ви дізнаєтесь про послуги бібліотеки та нові надходження?

- від бібліотекаря;
- від інших користувачів бібліотеки;
- Інтернет-джерела;
- інше _____

6. Чи знаєте Ви про наявність каталогів та картотек у бібліотеці?

- так;
- ні.

7. Чи користуєтесь Ви каталогами та картотеками бібліотеки?

- так;
- ні

8. Що Вас не влаштовує у роботі бібліотеки?

- відсутність новинок літератури, в тому числі періодичних видань;
- немає доступу до мережі Інтернет;
- відсутність зони Wi-Fi;
- відсутність електронних ресурсів;
- нудні заходи;
- відсутність представництва бібліотеки в соціальних мережах (Фейсбук, Інстаграм, Телеграм, Твіттер тощо);
- відсутність послуг ксерокопіювання, сканування, друку;
- некомпетентність бібліотекаря.

9. Що необхідно Вам для комфортної та ефективної роботи в бібліотеці?

10. Яких послуг та сервісів бракує у бібліотеці?

11. Що в приміщенні бібліотеки Вас не влаштовує?

- влаштовує все;
- не влаштовує (вказіть, що саме) _____

12. Чи задовольняє Вас розпорядок роботи бібліотеки?

- так;
- ні;
- Ваші пропозиції щодо його зміни.

13. Ваші пропозиції та зауваження щодо покращення роботи бібліотеки

14. Повідомте деякі дані про себе:

- Стать жіноча / чоловіча (підкресліть необхідне)
- Вік
- Рід занять

Колеги, пам'ятаймо, що дуже багато залежить від того, якою буде бібліотека саме від її працівника – бібліотекаря!

– грантова діяльність та залучення позабюджетних коштів

Грантова діяльність та залучення позабюджетних коштів стане суттєвим джерелом додаткових фінансів для реалізації проєктів розвитку кожної бібліотеки ОТГ. Долучення бібліотечних фахівців з ОТГ до їх написання, допоможе подати свою першу заявку до регіонального осередку Громадського бюджету та шукати грантодавців у Всеукраїнському масштабі.

Це дієвий інструмент розвитку бібліотеки, який сприяє запровадженню нових підходів до надання бібліотечних послуг, а також спонукає їх до пошуку нових та креативних форм роботи з користувачами, що більш ефективно відповідають вимогам громади.

– рівень особистісної, громадянської та професійної відповідальності бібліотекаря відповідно до вимог часу

Бібліотекарі мають стати громадськими активістами аби тісно співпрацювати з ними, щоб реалізовувати цікаві, корисні та дієві ініціативи, які сприяють розвитку громад.

Де шукати гранти для бібліотек?

1. [Блог «Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади»](#): НБУ ім. Ярослава Мудрого
2. <https://www.facebook.com/progetlibrary/?ref=bookmarks>: Проєкти, гранти, партнерство НБУ для дітей
3. [Велика Ідея: Спільнокошт](#)
4. [Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад](#)
5. Громадський бюджет (Бюджет участі) свого міста (наприклад, м. [Маріуполь](#))
6. [Громадські ініціативи України](#): Конкурси та гранти
7. [Децентралізація](#): карта донорів
8. Портал: [Громадський простір](#)
9. [Посольство США в Україні](#)
10. Ресурсний центр: [Гурт](#)
11. [УБА](#)
12. <https://www.science-community.org/uk/grants-contests-catalog> : Соціальна наукова мережа
13. https://ucf.in.ua/?Fbclid=iwar2vvhbp83w6p92_D6ID5cn6MWIIPgDC69yZQsHxbH-cbmqumjftawt4f88 : Український культурний фонд

Зарубіжні ресурси з фандрайзингу:

- <http://foundations.org> - каталог грантодавців, який ведеться з 1995 року;
- <http://www.efc.be/> - European Foundation Centre (EFC) — Міжнародна асоціація суспільних та корпоративних донорів;
- <http://foundationcenter.org> / — міжнародний портал про філантропію;
- <http://www.guidestar.org> - міжнародний портал для некомерційних організацій.

Сподіваємося, що ця добірка, на наш погляд, актуальних форм роботи буде вам корисна. Форми роботи відбиралися за наступними критеріями: відносна новизна, креативність, актуальність, а головне, можливість адоптації до проведення у онлайн-форматі.

Батл – поетичний/книжковий/цікавих фактів. Книжковий батл - змагання між окремими читачами, кожен з яких «захищає» свою книгу, вірш. Поетичний батл – це очне змагання сучасних поетів один з одним або заочне змагання з класиками.

Мета батла: ознайомити слухачів з найкращими зразками власної поезії та розкритикувати, посміятися або похвалити вірші супротивника чи класика.

Опис: батл ділиться на поєдинки, де змагаються по два конкурсанти, або поет веде заочний двобій з улюбленим класиком. У форматі «поет vs поета» пари формуються заздалегідь, щоб познайомити один одного з творчістю супротивника та підготуватися до критики і похвали іншого. У випадку батла у форматі «поет проти класика», учасник заздалегідь готує роздруковані в форматі А4 вірші класика, з яким він буде полемізувати.

Пропонуємо приблизний сценарій Батла у форматі «Поет проти класика: Поет vs. Класика»

Раунд 1. Ведучий декламує вірші класика. Поет декламує свої вірші, але ті, які б були співзвучні, або схожі за тематикою з віршами класика, ніби він веде з ним діалог або суперечку. Тривалість раунду: 10 хв.

Раунд 2. Поет пародіює або осучаснює вірші класика (2 вірші). Тривалість раунду: 7 хв.

Раунд 3. Поет дякує або декламує оду на честь класика. (1 вірш або коротенький текст подяки). Тривалість раунду: 3 хв.

Один поєдинок повинен тривати близько 20 хв. Час приблизний, але на виступ одного поета відводиться не більше 25 хв.

Голосування: Глядачі голосують оплесками за кожного з поетів після виступу всіх ораторів. Кількість «галасу» вимірюється шумоміром (професійним журі). Професійне журі оцінює виступи за шкалою від 10 до 100. Учасник, який набрав найбільше балів визнається переможцем батлу. Якщо кілька учасників отримують однакову кількість балів, оголошується додатковий раунд, де учасники просто декламують свої вірші. Переможець додаткового раунду оголошується переможцем батлу.

Оцінюється: оригінальність виступу, виразність декламування, акторська майстерність.

Короткі правила: Переможець отримує основний приз, 2 та 3 місця - заохочувальні призи; Сленг дозволений (на розсуд організаторів та журі). Поет має право запросити групу підтримки. Забороняється плагіат і видання чужої поезії за свою.

Бібліо-кафе – форма заходу, побудованого за типом кафе, де в меню замість блюд подаються книги (автори, міні-заходи). (наприклад, «В «Бібліоменю» входять книги на будь-який смак: від невідгадливих книжкових страв до самих смачних і вишуканих!).

Бібліотечний журфікс – зустрічі з цікавими людьми різноманітних професій (можливе проведення в онлайн-форматі).

Бібліотечний консалтинг – консультування з питань бібліотечної справи. Основна мета консалтингу полягає в поліпшенні якості керівництва, підвищенні ефективності діяльності бібліотеки в цілому і збільшенні індивідуальної продуктивності праці кожного працівника.

Бібліофорсаж – захід з вивчення правил дорожнього руху.

Бібліотека поза стінами - форма не нова, але дуже актуальна в силу карантинних обмежень та найбільш дієва щодо популяризації бібліотечного закладу, книги та читання серед мешканців громади. Необхідно лише проявити фантазію та прислухатися до потреб користувачів. **ЩО? ДЛЯ КОГО? ЯК?** Рекомендуємо проводити вуличні акції та флешмоби: фотосушка «Бібліотека. Книга. Читач», конкурс малюнків «Асфальтовий вернісаж», інтелектуальне казино «Най-най» (представлення Книги рекордів читачів бібліотеки) інше.

Відкритий мікрофон (відкрита трибуна) - ціннісно-орієнтована діяльність в ситуації діалогу на задану актуальну тему, заснована на принципах демократії і плюралізму думок. Передаючи один одному імпровізований мікрофон (виходячи до трибуни), читачі вільно висловлюють свою точку зору, задають гострі питання. Виступи читачів повинні бути короткими, небанальними, пов'язаними з реальним життям. В цілому досить 7-10 повідомлень.

Геокешинг – («geocaching», від грец. «Geo» - Земля, англ. «Cache» - тайник) - це захоплююча гра, в якій присутні: подорож, знаходження місця розташування заданих об'єктів, пошук інформації про об'єкти та відповідей на запитання.

Демотека – це місце (творчий куточок), де читачі можуть залишити свої власні роботи – «демки» в галузі музики, літератури, фотографії, фільмів, графіки тощо, для того, щоб про них дізнався широкий загал.

Книжковий /бібліотечний фрімаркет (від англ. *freemarket* – безкоштовний магазин) – місце, де можна залишити прочитані чи безоплатно взяти залишені будь-ким книги. Мета – викликати зацікавленість до читання, розширити читацьке коло інтересів в умовах обмежених ресурсів для придбання книг. Книжковий фрімаркет у бібліотеці може бути як постійно діючим, так і організованим у формі окремого заходу.

Подкастинг – це окремий звуковий чи відео файл, який розповсюджується безкоштовно через Інтернет для масового прослуховування/перегляду, або серія ресурсів в Інтернеті, що регулярно оновлюється. Цільова аудиторія подкастингу – користувачі персональних комп'ютерів або власники інших гаджетів. Тепер «бібліотечними повідомленнями» охоплена більш широка аудиторія користувачів бібліотек (люди з особливими потребами, зайняті люди, користувачі Інтернету). Темою для створення подкастингу може послужити що завгодно: геніальна думка, яку записано на диктофон; аудіо/відеоінтерв'ю з цікавою людиною або новина в бібліотечній галузі; методичні матеріали, рекомендації, провідний досвід, цікавий та необхідний для аудиторії бібліотечного блогу чи сайту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Престиж бібліотеки та професії бібліотекаря залежить від рівня професійної майстерності її працівників. Тому підвищення кваліфікації залишається однією із важливих функцій роботи бібліотеки. Щоб стати справжнім фахівцем своєї справи, необхідно постійно навчатися, займатися самоосвітою, опановувати нові сучасні методи роботи, вивчати не тільки вітчизняний, а й зарубіжний досвід, особливо коли в бібліотеці працюють люди без спеціальної бібліотечної освіти.

Кожна бібліотека має розробити свою програму (систему) підвищення кваліфікації працівників, яка повинна ґрунтуватися на нових інтерактивних формах роботи з різної тематики та відповідати запитам, потребам фахівців бібліотек. Визначення тематики рекомендуємо проводити методом опитування.

Втім, кожен працівник бібліотеки, незалежно від освіти та стажу роботи, повинен постійно поглиблювати свої знання та вдосконалюватися. Самоосвіта – це основна складова успішного рівня роботи сучасної бібліотеки, поповнення фахових знань.

Однією з форм самоосвіти є - дистанційне навчання, за допомогою якого можна самостійно отримати нові знання, оволодіти теоретичними та практичними матеріалами. Такий вид самоосвіти має свої переваги: адаптивність, приватність, наявність зворотнього зв'язку та можливість самостійно планувати навчання. Дистанційне навчання дає можливість усім фахівцям публічних бібліотек підвищувати фаховий рівень. Для цього необхідна наявність доступу до Інтернет та наявність комп'ютерної техніки. На сьогодні існує декілька дистанційних платформ, які радимо використовувати.

Дистанційне навчання в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв (<http://e-osvita.org.ua/>). Радимо курс «Управління бібліотекою та нові послуги для користувачів» та «Електронне урядування та доступ до інформації у бібліотеках».

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв Центр неперервної культурно-мистецької освіти (<https://nakkkim.edu.ua/instituti/institut-publichnogo-upravlinnya-ta-kadrovoji-politiki>)

Радимо наступні курси:

- «Інтелектуальна свобода та доступність інформації в демократичному суспільстві»;
- «Бібліотеки у системі забезпечення євроінтеграційних процесів України»;
- «Етика бібліотечного працівника»;
- «Адвокація: представлення інтересів бібліотек»;
- «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проєктного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек»;
- «Технології Веб 2.0 для бібліотекарів та користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища»;
- «Нова бібліотечна послуга: використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці».

ВУМ (Вуличний Університет Майдану) – освітня ініціатива, яка поширює ідеї і сприяє розвитку громадянського суспільства в Україні (<https://vumonline.ua/about-project/>).

Рекомендуємо онлайн курси:

- «Бібліотека – відкритий публічний простір». Курс орієнтований на працівників невеликих бібліотек (міських, районних, сільських), які щиро прагнуть зробити свою бібліотеку сучасною і відкритою для різних категорій користувачів;
- «Бібліотеки у досягненні Цілей сталого розвитку». Онлайн-курс (30 годин онлайн-лекцій) пояснює слухачам сутність кожної Цілі та демонструє можливості й успішні приклади, як бібліотеки сприяють їх досягненню. Онлайн-курс розроблений «ВГО Українська бібліотечна асоціація» за підтримки Програми ООН із відновлення та розбудови миру.

Prometheus – перший та найбільший проєкт безкоштовної освіти для всіх та кожного в Україні (<https://prometheus.org.ua/>). Для бібліотекарів будуть корисними курси: Медіаграмотність: практичні навички, Культура та політики, Децентралізація: від патерналізму до відповідального розвитку.

Дистанційна академія (<http://d-academy.com.ua/>). Організаторами є Харківське обласне відділення (філія) ВГО «Українська бібліотечна асоціація», дистанційна Академія ВГ «Основа», Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка.

Курси:

- СММ Storytelilng;
- «Журналістика в бібліотеці: базові навички»;
- «Бібліотека в цифровому середовищі. Кросплатформенні сервіси та кросмедійний контент»;
- Дистанційний курс «Бібліотека в цифровому середовищі. Електронна бібліографія».

Кожну навчальну програму можна використовувати для підвищення професійного рівня та отримання відповідного сертифікату з підвищення кваліфікації, який генерується (створюється автоматично) після успішного завершення курсу.

Актуальними у підвищенні професійних навичок залишаються фахові видання. У фондах ДОБД наявна друкована фахова періодика, також радимо використовувати і електронні версії. З переліком фахових періодичних видань можна ознайомитися на сайті ДОБД у розділі «фахова періодика».

В рамках системи підвищення кваліфікації бібліотечних працівників Донецька обласна бібліотека для дітей пропонує всеукраїнські та загальнообласні заходи, які потрібно включити в плани роботи.

ОБЛАСНІ ЗАХОДИ У 2021 РОЦІ

2. Обласний конкурс для юних читачів «Я – майбутнє Донеччини»

(організатори конкурсу управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, комунальний заклад культури «Донецька обласна бібліотека для дітей»),
(*квітень- серпень*)

3. Обласний конкурс «Краща бібліотека Донеччини – 2021: сучасні культурні послуги»

(організатори конкурсу управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, комунальний заклад культури «Донецька обласна бібліотека для дітей»),
(*серпень – вересень*)

4. Міжрегіональний захід (форум) до Всеукраїнського дня бібліотек

(організатори конкурсу управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації, комунальний заклад культури «Донецька обласна бібліотека для дітей»),
(*вересень*)

ОБЛАСНІ ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

1. Обласний семінар: «Сучасні підходи до організації інклюзивного обслуговування користувачів бібліотеки» - для керівників ЦБС бібліотек Донецької області, заступників директорів по роботі з дітьми, *(червень)*.

1. Обласний семінар-нарада «Стратегії розвитку бібліотеки як вектор змін і орієнтир діяльності» - для керівників ЦБС Донецької області та методистів, *(листопад)*.

2. Професійний діалог «Організація діяльності бібліотек в сучасних умовах», *(вересень)*.

3. День професійного спілкування «Аукціон бібліотечних практик», *(травень)*

ПРИ ПЛАНУВАННІ ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ РЕКОМЕНДОВАНО:

Регулярно проводити роботу з самоосвіти:

- освоєння інформації з професійних видань;
- використання досвіду провідних фахівців бібліотечної справи;
- відвідування семінарів, присутність на відкритих заходах, участь у вебінарах;
- індивідуальні консультації.

Удосконалення традиційних та освоєння нових бібліотечних технологій.

Розширення асортименту бібліотечно-інформаційних послуг, підвищення їх якості на основі використання нових технологій: комп'ютеризація бібліотеки, використання електронних носіїв, створення медіаресурсів та інше.

У ЦЬОМУ РОЦІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ:

-
- 985 років від дня народження Феодосія Печерського (близько 1036-1074), церковного письменника-полеміста, ігумена Києво-Печерського монастиря
 - 965 років від дня народження Нестора Печерського (Нестора-Літописця) (близько 1056-57-близько 1113-21), літописця, письменника, автора (або упорядника) «Повісті врем'яних літ»
 - 375 років від дня народження Івана Ілліча Скоропадського (1646-1722), українського державного та військового діяча, учасника воєнних дій проти Османської імперії, генерального осавула, полковника Стародубського полку, гетьмана Лівобережної України (1708-1722), засновника Гамаліївського монастиря, видавця збірника законодавчих актів Лівобережжя українською мовою
 - 335 років від дня народження Атанасія Шептицького (1686-1746) (світське ім'я – Антоній Олександрович Шептицький), предстоятеля Української греко-католицької церкви, митрополита Київського
 - 315 років від дня народження Гаврила Матвійовича Головні (1706-1786), українського співака
 - 315 років від дня народження Федора (Феоктиста) Павловського (Язловського) (1706-1744), українського живописця
 - 305 років від дня народження Матвія Карповича Значка-Яворського (у чернецтві – Мельхіседек) (близько 1716-1809), українського церковного діяча
 - 295 років від дня народження Івана (Іакінфа) Олексійовича Калиновича (1726-1781), українського живописця

- 295 років від дня народження Корнелія Івановича Юзефовича (1726-1766), українського співака, регента
- 285 років від дня народження Захарія Голубовського (справж. – Зіновій Петрович Голубничий) (1736-1810), українського живописця
- 275 років від дня народження Федора Васильовича Туманського (1746-1810), письменника, видавця, автора статей з історії України, укладача одного з перших в історії української лексикографії перекладного українсько-російського словника
- 265 років від дня народження Федора Івановича Давидовича (1756-20-ті рр. XIX ст.), українського правознавця
- 255 років від дня народження Андрія Івановича Меленського (1766-1833), українського архітектора
- 255 років від дня народження Федора Івановича Зелінського (1766 - близько 1807), українського золотаря
- 245 років від дня народження Георгія Прокоповича Барановича (1776-?), українського хорового диригента, педагога
- 245 років від дня народження Михайла Андрійовича Амвросимова (1776-1825), українського архітектора
- 230 років від дня народження Івана Християновича Дрейсіга (1791-1888), українського актора, режисера, драматурга
- 230 років від дня народження Петра Федоровича Соколова (1791-1848), українського живописця, графіка
- 215 років від дня народження Євстахія Прокопчиця (Прокопчича) (1806-1856), українського філолога, громадсько-політичного діяча, педагога
- 215 років від дня народження Платона Якимовича Лукашевича (1806-1887), українського фольклориста, етнографа, видавця, мовознавця
- 215 років від дня народження Теофана Глинського (1806-1893), українського письменника, публіциста, громадсько-культурного діяча
- 205 років від дня народження Петра Баранюка (1816-1880), українського майстра декоративної кераміки, одного із засновників косівської школи керамічного розпису
- 195 років від дня народження Петра Любовича (1826-1869), українського композитора, диригента
- 175 років від дня народження Григорія Максимовича Бораковського (1846-1890), українського письменника, доктора медицини
- 175 років від дня народження Івана Платоновича Забугіна (1846-1875), українського піаніста
- 175 років від дня народження Олександра Вікентійовича Клосовського (1846-1917), українського метеоролога, геофізика
- 165 років від дня народження Григорія Андрійовича Ашкаренка (1856-1922), українського актора, антрепренера, драматурга
- 165 років від дня народження Євгена Михайловича Васильєва (1856-1919), українського ентомолога
- 165 років від дня народження Івана Михайловича Белея (1856-1921), українського журналіста, перекладача, критика
- 155 років від дня народження Василя Павловича Маслова-Стокоза (1866-1918), українського письменника, публіциста, перекладача, історика літератури

- 145 років від дня народження Євгена Наумовича Сердюка (1876-1921), українського архітектора
- 145 років від дня народження Івана Григоровича (1876-1937), українського актора, співака, педагога
- 145 років від дня народження Степана Юхимовича Гаєвського (чернече ім'я – Сильвестр) (1876-1975), українського літературознавця, мовознавця, церковного діяча, педагога (Австралія)
- 145 років від дня народження Трохима Петровича Колесниченка (1876-1941), українського актора, режисера, антрепренера
- 135 років від дня народження Валентина Васильовича Садовського (1886-1947), географа, економіста, журналіста, громадського і політичного діяча, члена Центральної Ради
- 125 років від дня народження Василя Заварихіна (1896-1948), українського хореографа
- 125 років від дня народження Олександра Григоровича Дашевського (1896-1968), українського композитора
- 115 років від дня народження Олександра Максимовича Бабія (1906-1953), українського звукооператора
- 60 років від дня народження Ніни Митрофанівни Найдич (1961), українського музиканта, авторки музичних казок, педагога, заслуженої діячки мистецтв України (2019)
- 60 років від дня народження Саллі Грін (1961), англійської письменниці

ПОДІЇ:

- **970 років** з часу створення (1051) Києво-Печерської Лаври, яка входить у список об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
- **930 років** з часу заснування (1091) міста Дрогобич (нині – Львівська область)
- **925 років** з часу першої згадки (1096) про місто Ромни (нині – Сумська область)
- **635 років** з часу заснування (1386) найстарішого в Німеччині Гейдельберзького університету ім. Рупрехта та Карла
- **605 років** з часу першої писемної згадки (1416) про місто Чуднів (нині – Житомирська область)
- **465 років** з часу спорудження (1556) під патронатом князя Д. Вишневецького на острові Мала Хортиця оборонного укріплення – Хортицького замку (Хортицька Січ)
- **455 років** з часу надання (1566) місту Хмельницькому Магдебурзького права
- **455 років** з часу укладення (1566) Другого Литовського (Волинського) статуту
- **450 років** з часу заснування (1571) м. Бахмут (колишня назва – м. Артемівськ (1924-2016))
- **445 років** з часу заснування (1576) першого вищого навчального закладу України та Східної Європи – Острозької слов'яно-греко-латинської академії (нині – Національний університет «Острозька академія»)
- **430 років** з початку повстання Криштофа Косинського (1591-1593)
- **405 років** з часу заснування (1616) села Суботів (нині – Черкаська область), одного з осередків гетьманської влади і дипломатії
- **390 років** з часу відкриття (1631) Петром Могилою при Троїцькому монастирі Києво-Печерської лаври Лаврської школи

- **385 років** з часу заснування (1636) в Кембриджі (штат Массачусетс, США) Гарвардського університету
- **345 років** з часу заснування (1676) міста Слов'янськ (у минулому м. Тор (Соляний), нині – Донецька область)
- **320 років** з часу заснування (1701) в Нью-Гейвені (штат Коннектикут, США) Єльського університету
- **240 років** з часу заснування (1781) міста Дружківка Донецької області
- **225 років** з часу заснування (1796) дендрологічного заповідника «Софіївка» у м. Умань Черкаської області
- **205 років** з часу заснування (1816) Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва
- **185 років** з часу заснування (1836) Лондонського університету
- **130 років** з часу заснування (1891) Полтавського краєзнавчого музею ім. Василя Кричевського
- **130 років** з часу утворення (1891) Братства тарасівців – таємної політичної організації, що поширювала серед українців ідеї Т. Г. Шевченка
- **120 років** з часу заснування (1901) Педагогічного музею (м. Київ)
- **115 років** з часу заснування (1906) Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана
- **115 років** з часу заснування (1906) у Львові літературної групи українських письменників-модерністів «Молода Муза»
- **115 років** з часу заснування (1906) у місті Рівне першого музею
- **115 років** з часу заснування (1906) у Полтаві пересувного театру М. К. Садовського
- **110 років** з часу організації (1911) у Львові студентами Петром Франком (сином Івана Франка), Олександром Тисовським та Іваном Чмолою перших гуртів «Пласту» – української організації дітей і дорослих скаутського типу
- **105 років** з часу боїв за гору Лисоня (1916) за участю легіону Українських січових стрільців
- **105 років** з часу заснування (1916) Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України
- **105 років** з часу заснування (1916) Панфільської дослідної станції Національного наукового центру «Інститут землеробства Національної академії аграрних наук України»
- **100 років** з часу заснування (1921) Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова
- **95 років** з часу заснування (1926) Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника
- **95 років** з часу заснування (1926) у Харкові літературної організації «Молодняк»
- **95 років** з часу створення (1926) Національного академічного театру російської драми ім. Лесі Українки
- **95 років** з часу створення (1926) у Харкові Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної Академії Наук України
- **85 років** з часу заснування (1936) Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Національної академії наук України
- **80 років** з часу формування (1941) «Поліської Січі» Тараса Боровця – «Бульби»
- **75 років** з часу заснування (1946) Київського національного торговельно-економічного університету

- **65 років** з часу заснування (1956) Міжнародної премії ім. Ганса Крістіана Андерсена
- **65 років** з часу заснування (1956) при Союзі Українців у Великій Британії товариства «Спілка українських учителів і вихователів» – організатора діяльності українських шкіл та шкіл українознавства у Великобританії
- **65 років** з часу оголошення (1956) «Хутора Надія» державним заповідником-музеєм Івана Карпенка-Карого (Тобілевича)
- **45 років** з часу заснування (1976) Канадського інституту українських студій
- **35 років** з часу заснування (1986) міста Славутич Київської області
- **25 років** з часу заснування (1996) літературної премії ім. Івана Багряного

ЮВІЛЯРИ 2021 РОКУ

- **280 років** від дня народження Палицина Олександра Олександровича, українського поета, перекладача, архітектора, культурно-освітнього діяча (1741–1816).
- **205 років** від дня народження Головацького Івана Федоровича, українського поета, журналіста, видавця, громадського діяча (1816–1899).
- **190 років** від дня народження Кузьменка (справж. – Косменко) Петра Семеновича, українського письменника, етнографа (1831–1867, за ін. даними – 1874).
- **180 років** від дня народження Ковалевського Миколи Васильовича, українського громадсько-культурного діяча, літератора, видавця (1841–1897).
- **180 років** від дня народження Маслова (справж. – Маслій) Василя Павловича, українського письменника, громадського діяча, першого біографа Т. Г. Шевченка (бл. 1841 – 1880).
- **180 років** від дня народження Свенціцького Павлина, українського письменника польського походження, перекладача, редактора, громадського діяча, педагога, журналіста (1841–1876).
- **175 років** з часу написання Т. Г. Шевченком вірша «Заповіт» (06.01.1846).
- **175 років** від дня народження Бораковського Григорія Максимовича, українського письменника, драматурга (1846–1890).
- **155 років** від дня народження Бачинського Михайла, українського письменника, перекладача, журналіста, священника (1866–1912).
- **155 років** від дня народження Маслова-Стокоза Василя Павловича, українського письменника, публіциста, перекладача, історика літератури (1866–1918).
- **150 років** від дня смерті Свидницького Анатолія Патрикійовича, українського письменника, освітянина, фольклориста, етнолога (1834–1871).
- **80 років** від дня смерті Старицької-Черняхівської Людмили Михайлівни, української письменниці, перекладача, громадського діяча (1868–1941).

ОФІЦІЙНІ САЙТИ

Донецька обласна державна адміністрація <https://dn.gov.ua/ua>
Міністерство молоді та спорту України <http://dsmsu.gov.ua/>
Міністерство культури та інформаційної політики України <http://mip.gov.ua/>
Міністерство освіти і науки <https://mon.gov.ua/ua>
IFLA (Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ ІФЛА) www.ifla.org
Українська бібліотечна асоціація (УБА) <https://ula.org.ua/>
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого www.nplu.org
Національна бібліотека України для дітей www.chl.kiev.ua
Державна бібліотека України для юнацтва <http://www.4uth.gov.ua>
Державна бібліотека України для юнацтва. Фахівцеві <http://profy.4uth.gov.ua/home>
Книжкова палата України імені Івана Федорова <http://www.ukrbook.net/>
Український інститут книги <https://book-institute.org.ua/>

САЙТИ МЕТОДИЧНИХ СЛУЖБ

Сайт «Бібліотечному фахівцю» <http://profy.nplu.org/>
Бібліотечний інформаційно-освітній портал <http://www.libportal.org.ua>
Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/#>.
«Методична служба публічних бібліотек Києва» <http://olga-methodlibkyiv.blogspot.com>
Блог «Творчість та інновації в українських бібліотеках» <https://libinnovate.wordpress.com/>
МетодистОВУ Херсон, блог науково-методичного відділу <http://metobuks.blogspot.com/>
Бібліостихія. Блог організаційно-методичного відділу Херсонської ЦБС
<http://bibliostyhiya.blogspot.com>
Фахівцю бібліосервісу <https://lib.if.ua/prof/>
«Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади» - проєкт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого http://oth.nplu.org/?page_id=60

ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ

«Культура України» - електронна бібліотека <http://elib.nlu.org.ua/object.html?id=10654>
«Читанка» - дитяча публічна онлайн-бібліотека <http://chytanka.com.ua/>
ПОЕТИКА — поетична бібліотека українською мовою. <http://poetyka.uazone.net/>
«Ізборник» — електронна бібліотека давньої української літератури <http://litopys.org.ua/>

ТЕМАТИЧНІ УКРАЇНСЬКІ САЙТИ ПРО КНИЖКИ

Портал ЧИТОМО – це медіа про книгу в усіх її проявах і про осмислене читання як трамплін, інструмент для самоосвіти та реалізації <http://www.chytomo.com/>
ЛітАкцент – це цілий світ сучасної літератури, що діє з 2007 року під слоганом «Істина така ж гірка, як і солодка!» <http://litakcent.com/>
БараБука – Простір української дитячої книги, найпомітніший і масштабніший український сайт про книжки для дітей <http://www.barabooka.com.ua/>
ТСН. Книжки – розділ на сайті ТСН спеціально присвячений книжкам, що так і називається. Тут є рецензії на окремі українські видання, тематичні огляди, колонки про важливі події в Україні та світі <https://tsn.ua/books>
Блог Yakaboo – Книжковий блог інтернет-магазину Yakaboo.ua <http://blog.yakaboo.ua/>

Серія «За крок до планування»

Методичні матеріали до планування роботи бібліотек

Укладач: Л. В. Козінченко

Оформлення: А. О. Гром

Редагування: О. П. Гуляєва

Відповідальний за випуск: Ю. С. Василенко